



STORTINGET

Innst. 67 S

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Prop. 140 S (2018–2019)

Innstilling fra næringskomiteen om Samtykke til ratifikasjon av frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Indonesia av 16. desember 2018

Til Stortinget

Sammendrag

Innledning

Frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Indonesia ble undertegnet i Jakarta 16. desember 2018.

Frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Indonesia omfatter handel med varer, opprinnelsesregler, handelsfasilitering, tekniske handelshindre, veterinære og plantesanitære bestemmelser, handelstiltak (inkludert antidumping), handel med tjenester, investeringer, offentlige anskaffelser, konkurranse, immaterielle rettigheter, handel og bærekraftig utvikling, samarbeid og kapasitetsbygging, institusjonelle bestemmelser og tvisteløsning.

Hovedmålsettingen med avtalen er å stimulere til økt handel, investeringer og økonomisk samarbeid mellom partene.

EFTA-statene har opptrådt som en samlet gruppe i forhandlingene på basis av omforente forhandlingsposisjoner.

I og med at frihandelsavtalen anses som en sak av særlig stor viktighet, er Stortingets samtykke til ratifikasjon nødvendig i medhold av Grunnloven § 26 annet ledd. Avtalen krever ikke lovendring. Frihandelsavtalen med Indonesia vil bli gjennomført i norsk rett ved endring av tolltariffen, jf. kapittel 5 i proposisjonen.

EFTAs frihandelsforhandlinger med Indonesia

Forhandlingsprosessen

Forhandlingene mellom EFTA og Indonesia ble påbegynt i januar 2011 og ble avsluttet i november 2018. Sveits opptrådte som talsperson for EFTA.

Norges handel med Indonesia

Varehandelen mellom Norge og Indonesia var i 2018 på 3 016 mill. kroner, hvorav importen utgjorde i overkant av 1 424 mill. kroner og eksporten om lag 1 591 mill. kroner. Norges viktigste eksportvarer til Indonesia er mineraloljer, sjømat, kraftmaskiner og -apparater, elektriske maskiner og apparater og kjemiske produkter. De viktigste importvarene fra Indonesia er fottøy, klær og tilbehør til klær, telekommunikasjonsapparater, tømmer, trelast, diverse ferdige varer og elektriske maskiner og apparater.

Statens pensjonsfond utland har investert 16 mrd. kroner i 64 selskaper på børs og 23 mrd. kroner i rentepapirer. Tendensen er fortsatt økning i pensjonsfondets investeringer i Indonesia.

Den økonomiske og politiske utviklingen i Indonesia

Indonesia er verdens fjerde mest folkerike land med 264 millioner innbyggere. Det er verdens tredje største demokrati og verdens 16. største økonomi. Landet er svært mangfoldig, både religiøst, etnisk og språklig. Indonesia har meget store økonomiske og sosiale forskjeller mellom den store og relativt velstående middelklassen og den fattige delen av befolkningen. Årlig økonomisk vekst har i flere år ligget på drøyt 5 pst. Den uformelle økonomien har et betydelig omfang og bidrar til at skatteprovenyet utgjør kun 11 pst. av Indonesias brutto nasjonalprodukt. Andelen fattige er på 9,8 pst. Landet

har store naturressurser og henter betydelige inntekter fra palmeoljeproduksjon, gruvedrift, tekstilindustrien, landbruk, fiskerisektoren og turistnæringen. Fintech og digital økonomi er en sektor i rivende utvikling. Korrupsjon er et vedvarende og alvorlig problem, og omfanget er av den grad at også utenlandske investorer kan bli rammet.

Siden president Haji Mohamed Suhartos fall i 1998 har demokratiet slått rot i Indonesia. Den demokratiske utviklingen forventes å fortsette. Landet har verdens største muslimske befolkning. Enkelte konservative islamske grupperinger utfordrer den demokratiske styringsmodellen og allmenne menneskerettigheter. Landet gjennomførte valg 17. april 2019, der president Joko Widodo ble gjenvalgt. Hans regjering er en koalisjon av sekulære og islamske partier, hvor presidentens parti er det største. Religion er en viktig faktor i innenrikspolitikken og spilte en rolle også i valgkampen. Politiske fakesaker for opposisjonen preges til dels av dette.

De viktigste forhandlingsresultatene

EFTA fikk gjennomslag for sentrale krav i forhandlingene, og frihandelsavtalen ble ferdigstilt med et godt resultat på viktige områder for Norge som varer, tjenester, investeringer og handel og bærekraftig utvikling. På vareområdet er det oppnådd vesentlig forbedret markedsadgang for norsk eksport og forutsigbarhet ut over regelverket i Verdens handelsorganisasjon (WTO) for blant annet kvantitative restriksjoner, importlisensprosedyrer og veterinære og plantesanitære bestemmelser. For tjenester oppnådde Norge markedsadgangsforpliktelser fra Indonesia som går vesentlig ut over statens WTO-forpliktelser for prioriterte sektorer som forretningstjenester og telekommunikasjonstjenester. Investeringer utenfor tjenestesektoren omfattes ikke av WTOs generalavtale om handel med tjenester (GATS). Frihandelsavtalen garanterer imidlertid adgang til fullt norsk eierskap i viktige sektorer som olje og gass, fiskeoppdrett og malingsproduksjon. Kapitlet om handel og bærekraftig utvikling støtter opp om klima- og skogsamarbeidet blant annet ved å inneholde utvidete bestemmelser om bærekraftig skogforvaltning og bærekraftig utvikling av vegetabiliske oljer. For første gang i en EFTA-frihandelsavtale er det også inntatt en bestemmelse om bærekraftig forvaltning av fiskerier og havbruk.

De ulike delene av avtalen er omtalt i kapittel 3 i proposisjonen.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Indonesia vil legge til rette for økt handel og økte investeringer mellom Norge og Indonesia, og dette vil gi samfunnsøkonomiske gevinster for begge stater. Avtalen med Indonesia vil få positive konsekvenser for norske eksport-

tører idet den sørger for forbedret og mer forutsigbar markedsadgang for deres varer og tjenester. Avtalen gir økt forutsigbarhet for eksportører og importører av varer, idet den sørger for enklere tollprosedyrer og mer forutsigbare vilkår med hensyn til ikke-tariffære handelshindre som importlisensprosedyrer og mattrygghetskrav. Det er ikke gitt vesentlige tollreduksjoner for sensitive norske jordbruksprodukter.

Årlig provenytnap som følge av tollkonsesjonene i frihandelsavtalen med Indonesia kan på usikkert grunnlag anslås til i størrelsesorden ti mill. kroner.

Frihandelsavtalen medfører ikke andre nevneverdige budsjettmessige konsekvenser for Norge. Avtalen vil tidligst kunne tre i kraft fra 1. januar 2020. Det vil bli tatt hensyn til provenyeffektene av avtalen i regjeringens budsjettforslag for 2020.

Ut over vanlige oppgaver i forbindelse med toll- og opprinnelsesrelaterte oppgaver og forberedelser til og gjennomføring av møter i Den blandede komité og i underkomiteer vil ikke avtalen ha administrative konsekvenser.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsunn Lyngedal, Cecilie Myrseth, Nils Kristen Sandtrøen og Terje Aasland, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Linda C. Hofstad Helleland, Kårstein Eidem Løvaas og Tom-Christer Nilsen, fra Fremskrittspartiet, Morten Ørsal Johansen og Bengt Rune Strifeldt, fra Senterpartiet, Geir Adelsten Iversen og lederen Geir Pollestad, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, viser til frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Indonesia som ble undertegnet i desember 2018, etter åtte år med forhandlinger. Frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Indonesia omfatter handel med varer, opprinnelsesregler, handelsfasilitering, tekniske handelshindre, veterinære og plantesanitære bestemmelser, handelstiltak (inkludert antidumping), handel med tjenester, investeringer, offentlige anskaffelser, konkurranse, immaterielle rettigheter, handel og bærekraftig utvikling, samarbeid og kapasitetsbygging, institusjonelle bestemmelser og tvisteløsning.

Komiteen viser til at hovedmålsettingen med avtalen er å stimulere til økt handel, investeringer og økonomisk samarbeid mellom partene.

Komiteen merker seg at Norges viktigste eksportvarer til Indonesia er mineraloljer, sjømat, kraftmaskiner og apparater, elektriske maskiner og apparater samt kjemiske produkter.

Komiteen merker seg videre at de viktigste importvarene fra Indonesia er fottøy, klær og tilbehør til klær, telekommunikasjonsapparater, tømmer, trelast, diverse ferdige varer og elektriske maskiner og apparater.

Komiteen merker seg at for første gang i en EFTA-frihandelsavtale er det også inntatt en bestemmelse om bærekraftig forvaltning av fiskerier og havbruk.

Komiteen merker seg at det bilaterale samarbeidet mellom Norge og Indonesia er omfattende. Bilateral bistand er i hovedsak knyttet til klima og skog, samt til bekjempelse av marin forsøpling.

Komiteen merker seg at avtalen stadfester partenes forpliktelser til prinsipper om demokrati, rettsstaten, menneskerettigheter og fundamentale friheter i samsvar med FN-pakten og FNs menneskerettighetserklæring, arbeidstakerrettigheter mv. Partene anerkjenner at økonomisk utvikling, sosial utvikling og miljøbeskyttelse er gjensidig avhengige og støttende elementer av bærekraftig utvikling.

Komiteen viser til at formålet med frihandelsavtalen er å liberalisere handel med varer og tjenester, øke investeringsmulighetene og sikre tilstrekkelig og effektiv beskyttelse av immaterielle rettigheter i tråd med internasjonale standarder. En skal styrke samarbeidet og vurdere mulig liberalisering innen offentlige anskaffelser samt fremme rettferdig konkurranse, særlig relatert

til økonomiske relasjoner mellom partene. Avtalen skal sikre samarbeid og kapasitetsbygging med sikte på å styrke og utvide fordelene som følger av avtalen, og derigjennom redusere fattigdom og fremme konkurranse, samt utvikle internasjonal handel i tråd med målet om bærekraftig utvikling.

Komiteen viser for øvrig til proposisjonen og slutter seg til regjeringens forslag.

Uttalelse fra utenriks- og forsvarskomiteen

Utenriks- og forsvarskomiteens medlemmer slutter seg til næringskomiteens utkast til innstilling til Prop. 140 S (2018–2019) og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en enstemmig komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget samtykker i ratifikasjon av frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Indonesia av 16. desember 2018.

Oslo, i næringskomiteen, den 26. november 2019

Geir Pollestad

leder

Margunn Ebbesen

ordfører

